

Nr 184.

Av herr **Andersson, Alfred**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för utlämnande av krislån.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition n:r 61 angående krislån till jordbrukare får jag framhålla följande.

De svårigheter, som drabbat jordbruket på grund av 1940 års svaga skörd, ha statsmakterna sökt lindra genom flera olika slags åtgärder. Den kraftigaste kompensationen för den sänkta produktionsvolymen utgöres av de vidtagna prishöjningarna, vilka beräknas tillföra jordbruket omkring 200 milj. kronor. Det ligger i sakens natur, att denna prishöjning kommer det större och medelstora jordbruket till godo i relativt större utsträckning än småbruket. Vidare ha rabatter införts på utsäde samt fodersäd och cellulosa, vilka i den mån inköpsbehov finnes och licens kan erhållas komma alla jordbrukare till godo, som ha mindre än 10 hektar åker. Inom vissa områden har vidare statsbidrag lämnats för inköp av stråfoder och för utrensning av tuberkulos inom mindre kreatursbesättningar. Det förslag om krislån, som nu framlagts, kan därför betraktas som den sista länken i den kedja av hjälpåtgärder för jordbrukare, som 1940 års svaga skörd framkallat. Det är under dessa förhållanden av stor vikt, att denna hjälpåtgärd i största möjliga utsträckning verkligen når ut till de jordbrukare där behovet är störst. Att dessa i regel återfinnas bland småbrukare och småbönder torde man vara enig om.

Under dylika förhållanden synes det mig som om den sammanlagda effekten av det anslag på 10 milj. kronor, som Kungl. Maj:t begär, skulle bliva större, om man sänkte krislånets maximigräns från 3,000 till 1,500 kr., respektive från 5,000 till 3,000 kronor, där synnerliga skäl för ett högre lånebelopp än primärregeln föreskriver äro för handen.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag kan ett lånebelopp av högst 1,000 kr. få "återbetalas" genom sådant arbete å den egna fastigheten att jordbrukets avkastningsförmåga därigenom höjes eller de hygieniska förhållandena på gården förbättras. Där sådant arbete ej kan utföras, skall lånet amorteras under loppet av fem år. Som grundregel torde dessa bestämmelser vara välbetänkta.

Emellertid finns det bland den svenska småbrukarbefolkningen åtskilliga fall där denna bestämmelse i nuvarande läge kan leda till betydande svårigheter. I många fall sitta ett par utslitna makar med dålig ekonomi på ett litet jordbruk. Deras kärlek till jord och djur samt viljan att ordna sin egen försörjning hålla dem kvar, trots att de endast med yttersta ansträngningar kunna klara de löpande göromålen med sådd och skörd samt djurens skötsel. Här är i många fall behovet av ett krislån mycket stort, men det kan vara en lika ogynnsam försvagning av hjälpen att föreskriva utförandet av ett förbättringsarbete som att utkräva en

amortering av lånet. Samma förhållanden kunna föreligga även för yngre jordbrukare, där den ene av makarna blivit sjuk eller arbetsförhållandena av någon anledning blivit särskilt svåra och ekonomien samtidigt är svag. Under dylika svåra förhållanden torde det inte finnas någon annan möjlighet att bringa verklig hjälp än genom utlämnande av bidrag till vissa nödvändiga inköp. Självfallet bör behovet av dylika bidrag prövas noga samt motprestationer kunna utkrävas i den utsträckning, som i varje särskilt fall anses möjlig utan att hjälpens syfte äventyras.

Tidsbestämmelsen i 9 §, att låntagaren skall inkomma med arbetsförslag jämte plan och kostnadsberäkning inom tre månader, synes onödigt snävt tilltagen. Av vikt är ju att de arbeten, som skola utföras, bliva utvalda och planlagda på bästa möjliga sätt. I den mån hushållningssällskapens tjänstemän härvid skola medverka kan det bliva svårt att ordna arbetet på den korta tid, som Kungl. Maj:ts förslag förutsätter. En utsträckning av denna tidsfrist t. ex. till sex månader torde vara en fördel för alla parter.

Med stöd av vad ovan framhållits hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 61 angående krislån måtte

- dels sänka lånemaximum till 1,500 respektive 3,000 kronor,
- dels medgiva att bidrag eller lån utan motprestation få utlämnas i särskilt ömmande fall,
- dels ock i övrigt beakta de synpunkter, som framföras i denna motion.

Stockholm i februari 1941.

Alfred Andersson.